

Верба Ірина Олександрівна
суддя-спікер Дніпропетровського
окружного адміністративного суду,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри загальноправових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ТРАНСПОРТНОГО ПОДАТКУ

Актуальним з 2015 року є питання практичного застосування норм податкового законодавства при оскарженні податкових повідомлень-рішень про нарахування транспортного податку фізичним особам за податковий період – 2015 рік, зокрема з огляду на існування доводів про відсутність об'єкта оподаткування транспортним податком.

Так, 1 січня 2015 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28 грудня 2014 року № 71-VIII [1] (далі – Закон № 71-VIII), яким шляхом викладення в новій редакції статті 267 Податкового кодексу введено в Україні новий місцевий податок на майно – транспортний податок.

Рішенням Дніпропетровської міської ради від 28.01.2015 № 7/60 «Про внесення змін до рішення міської ради від 27.12.2010 № 5/6 «Про місцеві податки і збори на території міста» вирішено викласти певні пункти рішення у новій редакції, а саме установити на території міста транспортний податок, визначивши об'єкт оподаткування, платників податку, податковий період та інші обов'язкові елементи транспортного податку згідно зі ст. 46-49, 267 Податкового кодексу України.

Податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового кодексу України. В Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки і збори.

До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених цим Кодексом, рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

Згідно із статтею 10 Податкового кодексу України до місцевих податків належать податок на майно та єдиний податок.

При цьому пунктами 10.2 та 10.3 статті 10 Податкового кодексу України

прямо визначено особливості встановлення місцевих податків:

– 10.2. Місцеві ради обов'язково установлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю);

– 10.3. Місцеві ради в межах повноважень, визначених цим Кодексом, вирішують питання відповідно до вимог цього Кодексу щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору.

Таким чином, пунктом 10.2 статті 10 Податкового кодексу України законодавець прямо передбачив обов'язковість установлення органом місцевого самоврядування, зокрема, транспортного податку та плати за землю, розділивши при цьому різновиди податку на майно залежно від об'єкта оподаткування.

Повноваження Верховної Ради України та міських рад щодо податків та зборів встановлені ст. 12 Податкового кодексу.

Так, Верховна Рада України встановлює на території України загальнодержавні податки та збори і визначає:

– перелік місцевих податків та зборів, установлення яких належить до компетенції сільських, селищних та міських рад;

– положення, визначені в пунктах 7.1, 7.2 ст. 7 цього Кодексу щодо місцевих податків та зборів, а саме такі елементи податку як платники податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування; ставка податку; порядок обчислення податку; податковий період; строк та порядок сплати податку; строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку; податкові пільги та порядок їх застосування.

Повноваження міських рад щодо прийняття рішень про встановлення місцевих податків та зборів та особливості справляння таких податків визначені пунктом 12.3 ст. 12 Податкового кодексу України, зокрема:

– встановлення місцевих податків та зборів здійснюється у порядку, визначеному цим Кодексом (підпункт 12.3.1);

– при прийнятті рішення про встановлення місцевих податків та зборів обов'язково визначаються об'єкт оподаткування, платник податків і зборів, розмір ставки, податковий період та інші обов'язкові елементи, визначені статтею 7 цього Кодексу, з дотриманням критеріїв, встановлених розділом XII цього Кодексу для відповідного місцевого податку чи збору (підпункт 12.3.2);

– копія прийнятого рішення про встановлення місцевих податків чи зборів надсилається у десятиденний строк з дня оприлюднення до контролюючого органу, в якому перебувають на обліку платники відповідних місцевих податків та зборів (підпункт 12.3.3).

Вирішальним для цієї справи являється надання оцінки пункту 10.2 ст. 10 та підпунктам 12.3.4, 12.3.5 пункту 12.3 ст. 12 Податкового кодексу України у їх системному зв'язку, а саме відповідно до:

– підпункту 12.3.4: рішення про встановлення місцевих податків та зборів офіційно оприлюднюється відповідним органом місцевого самоврядування до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлюваних місцевих податків та зборів або змін (плановий період). В іншому разі норми відповідних рішень застосовуються не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим періодом;

– підпункту 12.3.5: у разі якщо сільська, селищна або міська рада не прийняла рішення про встановлення відповідних місцевих податків і зборів та акцизного податку в частині реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, що є обов'язковими згідно з нормами цього Кодексу, такі податки до прийняття рішення справляються виходячи з норм цього Кодексу із застосуванням їх мінімальних ставок, а плата за землю справляється із застосуванням ставок, які діяли до 31 грудня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування плати за землю.

Таким чином, підпункт 12.3.5 пункту 12.3 ст. 12 Податкового кодексу України прямо встановлює особливості справляння відповідних місцевих податків, що є обов'язковими згідно з нормами цього Кодексу, а саме транспортного податку, обов'язковість якого прямо визначена пунктом 10.2 ст. 10 Податкового кодексу України – у разі неприйняття рішення про встановлення транспортного податку такий податок до прийняття рішення справляють виходячи з норм цього Кодексу із застосуванням їх мінімальних ставок.

Особливістю застосування підпункту 12.3.5 пункту 12.3 ст. 12 Податкового кодексу України буде також необхідність додержання при цьому вимог щодо офіційного оприлюднення рішення органу місцевого самоврядування, оскільки офіційно оприлюднене рішення про встановлення місцевих податків та зборів є нормативно-правовим актом з питань оподаткування місцевими податками та зборами, який набирає чинності з урахуванням строків, передбачених підпунктом 12.3.4 пункту 12.3 ст. 12 Податкового кодексу України.

Отже, прийняття рішення місцевою радою в такому випадку прямо пов'язано з його юридичною здатністю набуття статусу нормативно-правового акту та правомірністю бути застосованим у відповідних правовідносинах. Та до вказаного часу мають застосовуватись норми Податкового кодексу України, а не такого рішення.

При цьому не вбачаються порушення контролюючим органом частини 3 ст. 27 Бюджетного кодексу України [2], відповідно до якої закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету), приймаються: не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду; після 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

Встановлені обмеження застосовуються виключно до тих законів України або їх окремих положень, які зменшують надходження до бюджету та/або

збільшують витрати бюджету.

Оскільки транспортний податок, введений з 01.01.2015, є саме новим податком та збільшує надходження до бюджету, наведена норма Бюджетного кодексу України та вищевказані правила щодо прийняття законів не застосовуються до нових податків, які збільшують надходження бюджету.

Принцип загальності оподаткування полягає у тому, що кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені цим Кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями цього Кодексу.

В цій категорії спорів уявляється неможливим застосування принципу презумпції правомірності рішень платника податку, оскільки наведені норми законів та Податкового кодексу України не припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платника податків, що надало б можливість прийняти рішення на користь як платника податків, оскільки наявна однозначність справляння обов'язкових місцевих податків (підпункт 12.3.5 пункту 12.3 ст. 12 Податкового кодексу України).

Таким чином, є правомірними висновки щодо відсутності порушення принципу стабільності, відповідно до якого зміни до будь-яких елементів податків та зборів (перелік таких елементів наведений в пункті 7.1 ст. 7) не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки, а податки і збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року.

Додержання принципу стабільності вбачається в тому, що зміни до діючих елементів податку не вносились, оскільки податок є новим, при цьому застосування нового податку з 01.01.2015 – з нового бюджетного року – прямо відповідає вказаному принципу, закріпленому підпунктом 4.1.9 пункту 4.1 статті 4 Податкового кодексу України.

З системного аналізу наведених норм права вбачається правомірність нарахування контролюючими органами у 2015 році транспортного податку.

Надаючи оцінку наявності об'єкта оподаткування з огляду на рік випуску транспортного засобу, належить виходити з того, що відповідно до підпункту 267.1.1 пункту 267.1 ст. 267 Податкового кодексу України платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 ст. 267 Податкового кодексу України є об'єктами оподаткування.

Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, які використовувалися до 5 років і мають об'єм циліндрів двигуна понад 3000 куб. см.

Відповідно до ст. 34, 37 Закону України «Про дорожній рух» [3] державній реєстрації та обліку підлягають призначені для експлуатації на вулично-дорожній мережі загального користування транспортні засоби усіх типів. При цьому забороняється експлуатація незареєстрованих (неперереєстрова-

них) транспортних засобів.

Особливості визначення дати першої реєстрації автомобілів, що були у користуванні, визначено розділом 7 Інструкції про порядок здійснення підрозділами Державтоінспекції МВС державної реєстрації, перереєстрації та обліку транспортних засобів, оформлення і видачі реєстраційних документів, номерних знаків на них, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11.08.2010 № 379 [4].

У разі, коли на транспортні засоби уповноваженими державними органами, в тому числі іноземними, видано реєстраційні документи, що дають право їх експлуатувати, вони вважаються використовуваними.

Таким чином, датою початку користування (вводу в експлуатацію) транспортних засобів, що були в користуванні, правомірно вважати дату їх першої реєстрації, що визначена в реєстраційних документах, які видано уповноваженими державними органами та які дають право експлуатувати ці транспортні засоби на постійній основі.

Література

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» № 71-VIII від 28.12.2014 року // Офіційний вісник України. – 2015. – № 3. – С. 46.
2. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51. – С. 572.
3. Закон України «Про дорожній рух» // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 31. – С. 338.
4. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок здійснення підрозділами Державтоінспекції МВС державної реєстрації, перереєстрації та обліку транспортних засобів, оформлення і видачі реєстраційних документів, номерних знаків на них» № 379 від 11.08.2010 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 8. – С. 394.

Голобутовський Роман Зіновійович
суддя Дніпропетровського
окружного адміністративного суду,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри загальноправових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: АНАЛІЗ ДОКТРИНАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ

Прагнення Української держави стати членом Європейського співтовариства спрямовує її на шлях реформування системи органів державної влади (від правосвідомості кожного державного службовця до оптимізації структу-